

Plan mot kränkande behandling,
diskriminering och trakasserier
Näsums förskola
2025/2026

Planen Giltig t om 2026-09-01

1 Inledning

- 1.1 Syfte med planen
- 1.2 Uppdrag och rättslig grund
- 1.3 Definitioner

2 Värdegrund och mål

- 2.1 Förskolans/skolans vision
- 2.2 Mål för likabehandlingsarbetet

3 Organisatorisk ansvarsfördelning

- 3.1 Rektor och skolledning
- 3.2 Personal
- 3.3 Elever
- 3.4 Vårdnadshavare

4 Delaktighet

5 Främjande arbete och förebyggande arbete

- 6.1 Främjande arbete insatser för likabehandling
- 6.2 Förebyggande arbete förebygga diskriminering och motverka kränkningar
- 6.3 Tidsplan och ansvar

6 Förankring av planen

7 Rutiner för olika situationer

- 8.1 Anmälan, utredning och dokumentation sker
- 8.1 Barn kränker ett annat barn
- 8.2 Vuxen kränker ett barn

8 Kartläggning

- 9.1 Metoder för kartläggning av risker

9 Utvärdering och analys

10 Nya mål och insatser

11 Ansvar för planens innehåll och utvärdering

Bilagor: Exempel: Enkätfrågor, resultat, handlingsplaner

1 Inledning

Syfte med planen mot kränkningar, diskriminering och trakasserier

1.2 Utbildningens uppdrag och rättslig grund

Utbildning syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Förskolan ska främja alla barns utveckling och lärande samt motiveras till en livslång lust att lära. Förskolan ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns olika behov. Barn ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt det är möjligt. Förskolan har ett kompensatoriskt uppdrag som ska uppväga skillnader i barns olika förutsättningar för att tillgodogöra sig utbildningen. Förskolan syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Skollagen (2010:800) 1 kap 4§.

Skollagen

Förskolans arbete mot kränkande behandling regleras i 6 kapitlet i Skollagen. Varje förskola och skola med fritidshem ska bedriva ett målinriktat arbete för att motverka diskriminering och kränkande behandling. Förebyggande åtgärder ska planeras, genomföras och utvärderas varje år. Vidare fastställs i lagen skyldigheten att anmäla, utreda och vid åtgärder vid händelser som kan uppstå för att motverka vidare kränkande behandling ska uppstå.

Varje år upprättas en plan med en översikt och årsplan över de åtgärder som behövs för att förhindra kränkande behandling av barn och elever.

Verksamheten ska också beskriva hur den lever upp till den så kallade handlingsplikten. Det innebär att så snart någon av personalen får kännedom om att ett barn anser sig blivit utsatt för kränkande behandling, ska anmälas till rektor. Rektor är sedan skyldig att skyndsamt anmäla till huvudman och ansvara för att händelsen allsidigt och skyndsamt utreds. I förekommande fall ska rektor vidta de åtgärder som krävs i det speciella fallet och genomföra de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Personalen har också enligt Skollagens sjätte kapitlet en skyldighet att skapa en trygg miljö i förskolan. Det är även tydligt att det finns ett förbud för vuxna i förskolan att kränka ett barn genom att uttala något nedsättande, hota eller använda våld.

Diskrimineringslagen

Enligt diskrimineringslagen ska förskola se till att varje verksamhet arbetar målmedvetet för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter enligt de sju diskrimineringsgrunderna som kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder. Det innebär att verksamheterna ska göra allt för att ingen ska bli diskriminerad eller trakasserad. En plan ska upprättas för att förebygga och förhindra att barn eller elever utsätts för trakasserier enligt ovanstående diskrimineringsgrunder.

1.3 Definitioner

Vad är en kränkning?

Begreppet kränkande behandling används som ett samlingsbegrepp för olika former av kränkningar och trakasserier. En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen av en kränkning och att denna upplevelse alltid måste tas på allvar.

- Att kränka betyder att man uppträder så att en annan persons värdighet förminskas.
- Att trakassera betyder att förfölja eller att utsätta för lidande.

Förskolan ska aktivt motverka alla former av kränkande behandling och diskriminering (orättvis behandling).

Kränkning kan vara:

Fysiska - exempelvis slag eller knuffar.

Verbala - exempelvis uttalade hot eller nedsättande ord.

Psykosociala - exempelvis utfrysning eller ryktesspridning.

Vad är mobbning?

Mobbning är ett specialfall av annan kränkande behandling. När en eller flera individer upprepade gånger över tid blir utsatta för negativa handlingar från en eller flera individer.

2 Vår vision och värdegrund

2.1 Förskolans vision och värdegrund

Förskolan ska vara en trygg, tillgänglig och glädjefylld plats där alla barn bemöts med respekt och ges lika möjligheter att utvecklas oavsett bakgrund, förmåga eller kön. Här lägger vi grunden för ett livslångt lärande präglad av empati, nyfikenhet och gemenskap. Ett viktigt uppdrag är att alla ska känna sig välkomna och trygga i vår verksamhet.

Förskolans arbete utgår från följande värdegrund:

- **Alla barn är lika mycket värda** – ingen får diskrimineras eller kränkas.
- **Trygghet och delaktighet** – barn har rätt att bli lyssnade på och känna sig trygga.
- **Olika är bra** – vi stärker barnens förståelse för mångfald och olikheter.
- **Tillsammans** – vi främjar goda relationer genom samarbete, ansvar och omtanke som skapar trygghet, glädje och god lärmiljö. Alla pedagoger är goda förebilder för barnen.

2.1 Mål för likabehandlingsarbetet

Målsättningen med planen är att:

- Främja allas lika värde och lika rättigheter där alla barn ska känna sig trygga och bemötas med respekt varje dag.
- All personal ska aktivt arbeta för att främja likabehandling och förebygga risker för kränkningar.

- Planen ska vara ett konkret verktyg i arbetet för att förebygga och motverka diskrimineringar, trakasserier och kränkande behandling.

3 Organisatorisk ansvarsfördelning

För att likabehandlingsarbetet ska bli långsiktigt, systematiskt och effektivt krävs en tydlig ansvarsfördelning mellan skolans olika aktörer.

3.1 Rektor

- Har det övergripande ansvaret för att planen mot diskriminering och kränkande behandling upprättas, följs upp och utvärderas årligen.
- Säkerställer att personalen har kunskap om gällande lagstiftning och förskolans rutiner.
- Beslutar om och leder utredningar vid anmälningar om kränkningar eller diskriminering.
- Ansvarar för att åtgärder vidtas och dokumenteras.
- Rektor har också det övergripande ansvaret för att främjande och förebyggande insatser integreras i skolans vardagliga arbete.

3.2 Personal

- Är skyldiga att omedelbart agera vid misstanke eller kännedom om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.
- Deltar i det systematiska likabehandlingsarbetet genom kartläggningar, samtal och reflektion.
- Bemöter alla barn med respekt och arbetar aktivt för att skapa ett tillåtande och inkluderande klimat.
- Dokumenterar och informerar rektor om händelser enligt förskolans rutiner.

3.3 Barn

- Ska behandla varandra med respekt och medverka till att skapa en trygg miljö fri från kränkningar.
- Uppmuntras att berätta för vuxna om de själva eller andra utsätts för kränkande behandling och har rätt att bli tagna på allvar och att få stöd vid behov.
- Barnen på förskolan deltar i trygghetsarbetet utifrån sin ålder och mognad, genom samtal, lek och andra uttrycksformer.

3.4 Vårdnadshavare

- Ska känna till förskolans värdegrund, rutiner och arbete mot diskriminering.
- Uppmuntras att samarbeta med verksamheten för att stärka trygghet och likabehandling.
- Förväntas ta kontakt med personal eller rektor vid oro för att barnet far illa eller utsätts för något.
- Vårdnadshavare ska informeras vid händelser där deras barn är inblandat, och bjudas in att närvara i dialog och uppföljning.

4 Delaktighet

Delaktighet är en grundläggande princip i arbetet med att skapa en trygg och likvärdig verksamhet. Alla som berörs av planen – barn, personal och vårdnadshavare – ska ges möjlighet att påverka och bidra till planens innehåll och genomförande.

4.1 Barns delaktighet

Förskola: Barnens tankar, upplevelser och behov synliggörs genom samtal, observationer, lek, skapande och vardagliga situationer. Deras perspektiv ligger till grund för hur trygghetsarbetet formas.

All personal deltar i förankringsarbetet, genomförandet och utvärderingen av planen.

Vårdnadshavare informeras om planen via föräldramöten, samtal eller digitala kanaler samt har dialog i den löpande kontakten och via utvecklingssamtal.

5 Främjande arbete och förebyggande arbete

5.1 Främjande arbete

Förskolan

- Aktiva samtal om känslor och empati – t.ex. använda bilder och berättelser för att prata om hur andra känner sig.
- Normmedvetna böcker och leksaker – välja material som speglar mångfald i kön, etnicitet, familjestrukturer, funktionsvariation m.m.
- Lekgrupper som förändras regelbundet – så att alla barn får leka med alla, oavsett kön eller bakgrund.
- Dagliga rutiner som bygger gemenskap – till exempel planerade rörelseaktiviteter, samlingar, gemensam städning eller samarbetsövningar.
- Personalens reflektion över bemötande och språkbruk – t.ex. undvika könsstereotyper i tilltal eller förväntningar.

5.2 Förebyggande arbete

Genom kartläggning och analys

- Genomföra trygghetsenkäter bland barn om hur de upplever miljö, planerade raster och bemötande.
- Observationer i barnens olika lärmiljöer och i leken för att upptäcka exkludering, hierarkier eller könsuppdelning.
- Analysera vilka barn som tar plats i diskussioner, grupparbeten eller lekar – och vilka som ofta hamnar utanför.
- Samtal med barn i mindre grupper om trygghet och gemenskap.
- Se över rutiner vid konflikter – agerar alla vuxna konsekvent.

Förslag på insatser

- Öka vuxennärvaron i miljöer och tidpunkter som identifierats som otrygga (t.ex. toaletter, ev utemiljö).
- Tydliga och synliga regler för hur vi är mot varandra, framtagna tillsammans med barn.
- Skapa trygga grupper genom gruppstärkande övningar, t.ex. med "värderingsövningar", "kompismaterial", samarbetsövningar.
- Plan för att rotera grupper och platser i undervisning och aktiviteter, så att inte utanförskap cementeras.

6 Förankring av planen

Verksamheten utvärderar och omarbetar planen inför varje nytt läsår. Planen är tillgänglig i verksamheten och kommunens hemsida.

7 Rutiner för olika situationer

7.1 Anmälan, utredning och dokumentation sker

- **Alla anställda är skyldiga att anmäla** en händelse via Draftit till rektor om de får kännedom om eller misstänker att ett barn/elev utsatts för kränkande behandling eller diskriminering.
- Rektor ansvarar för att omedelbart inleda en utredning och vid behov vidta akuta trygghetsskapande åtgärder.
- Utredningen ska ske skyndsamt och inkludera samtal med inblandade samt eventuell kartläggning av omständigheter.
- Alla steg i processen ska dokumenteras i Draftit, inklusive samtal, åtgärder och uppföljning.
- Via systemet Draftit får även huvudman anmälan för uppföljning av ärenden.
- Vårdnadshavare ska informeras och involveras om det gäller barn/elev under 18 år.

7.2 Barn kränker ett annat barn

- Personal som bevittnar eller får kännedom om händelsen stoppar kränkningen direkt och anmälan görs till rektor.
- Rektor eller ansvarig personal utreder vad som har hänt genom samtal med de inblandade eleverna och eventuella vittnen.
- Åtgärder vidtas för att skydda det utsatta barnet, och den som kränkt får stöd i att ändra sitt beteende.
- Vårdnadshavare till båda parter informeras.
- Uppföljning sker för att säkerställa att kränkningarna upphört och att båda elever får fortsatt stöd.

7.3 Vuxen kränker ett barn

- Den som ser eller får kännedom om att en vuxen kränkt ett barn ska omedelbart anmäla händelsen vid Draftit till rektor.
- Rektor ansvarar för att händelsen utreds skyndsamt och opartiskt.
- Den vuxna får möjlighet att ge sin bild av händelsen, och utredningen dokumenteras noggrant.
- Rektor beslutar om lämpliga åtgärder – det kan röra sig om samtal, handledning, omplacering eller arbetsrättsliga åtgärder.
- Barns trygghet säkerställs under utredningens gång.
- Rektor rapporterar händelsen vidare till huvudman vid behov.

8 Kartläggning

8.1 Kartläggning med personal och elever

Kartläggning sker genom årlig kvalitetsenkät samt löpande via vardagliga observationer, utvalda barngrupper samt med personal på APT och vid analystillfällen under läsåret.

Trygghetsvandring där röda (otrygga) och gröna (trygga) zoner lyfts fram och personalen gör sig uppmärksam på.

9 Utvärdering, resultat och analys

9.1 Utvärdering och resultat

Arbetet med likabehandling ska vara systematiskt och kontinuerligt. Det innebär att verksamheten varje år ska utvärdera föregående års arbete, analysera vad som fungerat väl, vad som behöver förbättras, samt hur resultatet påverkar kommande insatser. Syftet med utvärderingen är att följa upp och bedöma hur effektiva de främjande och förebyggande åtgärder har varit tillsammans med enhetens uppsatta mål och insatser för året.

Resultat för enheten 2024/2025

Analys

10 Övergripande reflektion

Utifrån Kvalitetsenkätens svar gällande förskolan från vårdnadshavare och personal på förskolan pågår ett trygghetsarbete där hela arbetslaget och förskolan har ett gemensamt förhållningssätt och en tydlig samsyn. Arbetet inte enbart blir reaktivt – att man ingriper först när en situation uppstår – utan att trygghet och respekt genomsyrar alla delar av verksamheten varje dag.

Samtidigt behöver förskolan ständigt reflektera över sina rutiner och sitt bemötande: Är alla barn lika delaktiga? Finns det risk för att vissa barn hamnar utanför? Hur bemöts konflikter, och ges barnen strategier för att själva kunna lösa dem?

Ett medvetet och långsiktigt arbete med trygghet stärker både barns självkänsla och förskolans sociala klimat. När barn känner sig trygga vågar de utforska, lära och utvecklas – vilket är kärnan i förskolans uppdrag.

10.1 Styrkor i årets arbete

- Samtliga arbetslaget har utvecklat en samsyn kring värdegrundsfrågor, kränkningar och hur dessa ska bemötas.
- Personalen är närvarande i barnens lek och vardag, vilket minskar konflikter.
- Trygghetsplan eller likabehandlingsplan har använts aktivt och inte bara som ett dokument.
- Kartläggningar av riskmiljöer (t.ex. på gården eller i hallen) har genomförts och lett till konkreta förändringar.
- Barnen har involverats i samtal om vänskap, känslor och respekt, samtliga avdelningar har arbetat med ett gemensamt material, utifrån färgmonstret.
- Metoder man avvänt för att arbeta med färgmonstret och känslor är många både i naturkunskapen vad händer i kroppen samt i konsten att ge uttryck, samt i samtal i pedagogiska samlingar.
- Metoder som värdegrundsövningar, kompisamtal eller barnintervjuer har använts för att lyfta deras röster.
- Förskolan har haft en öppen dialog med vårdnadshavare om trygghet och trivsel.
- Utvecklingssamtal och föräldramöten har använts för att stärka förtroendet mellan hem och förskola.
- Den pedagogiska miljön har anpassats för att förebygga konflikter och skapa lugn, t.ex. fler små rum, tydligare zoner för lek eller material på barnens nivå.

- Arbetslagen har blivit bättre på att dokumentera och analysera händelser kopplade till trygghet/otrygghet och vi får ett bra underlag för att gå vidare och utveckla trygghetsarbetet.

10.2 Utmaningar som identifierats

- Många vikarier kan göra det svårt att skapa trygghet och en gemensam samsyn.
- Barnen kan bli otrygga om relationerna till vuxna ofta bryts.
- Olika förhållningssätt till konflikter, normer och regler kan det skapa otydlighet för barnen.
- Kränkningar mellan barn sker inte alltid öppet, utan kan handla om utfrysning, blickar eller språkbruk som vuxna inte alltid fångar upp.
- Risk att trygghetsplanen blir mer "hyllvärmare" än levande verktyg.

10.3 Slutsatser och utvecklingsområden

- Fortsätta utveckla gemensamma rutiner och förhållningssätt för hur trygghet skapas och konflikter hanteras.
- Säkerställa introduktion och stöd för nya medarbetare och vikarier, så att barnen möter enhetlighet och förutsägbarhet.
- Arbete med att tala på förskolan skapar relationer med samtliga barn så att man blir en trygg vuxen
- Organisera barngrupper och arbetspass så att pedagoger kan vara nära barnens lek och vardag. Aktivt arbeta för att alla barn blir sedda varje dag och får en nära relation till minst en trygg vuxen.
- Aktivt delta i barnens miljöer och aktiviteter för att upptäcka och samtala om exkludering, osynliga maktspel och normer i barngruppen.
Fortsätta arbeta med värdegrundsövningar, samtal/övningar om känslor och barns empatiutveckling.
- Utveckla strategier för att kombinera barns inflytande med tydlig struktur,
- Fortsätta med språkutveckling och verktyg för att barn ska klara hantera konflikter på ett respektfullt sätt.

11 Nya mål och insatser

Mål 1: Öka barnens/elevernas delaktighet i trygghetsarbetet

Mål 2: Stärka det förebyggande arbetet kring socialt utanförskap

Mål 3: Synliggöra och arbeta aktivt med normer och värderingar

Insatser: Fortsätta att identifiera och agera snabbt på diverse händelser.

Agera på elevers beteende (språkbruk, knuffar, skämt) genom att både tillrättavisa och förklara vad som är rätt och fel samt varför.

Arbeta förebyggande med aktiv närvaro, samt i förskolan pedagogisla innehåll exempel arbetet med färgmonstret.

12 Ansvar för planens innehåll och utvärdering

Rektor har det övergripande ansvaret för att planen upprättas, följs upp, utvärderas och revideras årligen samt säkerställer att all personal känner till och arbetar enligt planens riktlinjer. Rektor leder analysen av årets likabehandlingsarbete och beslutar om nya mål.